

KOHL

DOMSTOLENS DOM

28. april 1998 *

I sag C-158/96,

angående en anmodning, som Luxembourg's Cour de cassation i medfør af EF-traktatens artikel 177 har indgivet til Domstolen for i den for nævnte ret verserende sag,

Raymond Kohl

mod

Union des caisses de maladie,

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af EF-traktatens artikel 59 og 60,

har

DOMSTOLEN

sammensat af præsidenten, G. C. Rodríguez Iglesias, afdelingsformændene C. Gulmann, H. Ragnemalm (refererende dommer) og M. Wathelet samt dommerne G. F. Mancini, J. C. Moitinho de Almeida, P. J. G. Kapteyn, J. L. Murray, D. A. O. Edward, J.-P. Puissochet, G. Hirsch, P. Jann og L. Sevón,

* Processprog: fransk.

generaladvokat: G. Tesaro
justitssekretær: ekspeditionssekretær D. Louterman-Hubeau,

efter at der er indgivet skriftlige indlæg af:

- Raymond Kohll ved advokaterne Jean Hoss og Patrick Santer, Luxembourg

- Union des caisses de maladie ved advokat Albert Rodesch, Luxembourg

- den luxembourgske regering ved ekspeditionssekretær Claude Ewen, Ministeriet for Social Sikring, som befuldmægtiget

- den tyske regering ved afdelingschef Ernst Röder og fuldmægtig Sabine Maaß, begge Forbundsøkonomiministeriet, som befuldmægtigede

- den græske regering ved konsulent Vasileios Kontolaimos hos statens advokat og forskningsmedarbejder Stamatina Vodina, Sekretariatet for EF-ret, Udenrigsministeriet, som befuldmægtigede

- den franske regering ved kontorchef Catherine de Salins og ekspeditionssekretær Philippe Martinet, begge Juridisk Tjeneste, Udenrigsministeriet, som befuldmægtigede

- den østrigske regering ved Michael Potacs, Forbundskancelliet, som befuldmægtiget
- Det Forenede Kongeriges regering ved Stephanie Ridley, Treasury Solicitor's Department, som befuldmægtiget, bistået af David Pannick, QC, og barrister Philippa Watson
- Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved Maria Patakia, Kommissionens Juridiske Tjeneste, som befuldmægtiget,

på grundlag af retsmøderapporten,

efter at der i retsmødet den 15. januar 1997 er afgivet mundtlige indlæg af Raymond Kohll ved advokaterne Jean Hoss og Patrick Santer, af Union des caisses de maladie ved advokat Albert Rodesch, af den luxembourgiske regering ved Claude Ewen, af den græske regering ved Vasileios Kontolaimos, af den franske regering ved kontorchef Jean-François Dobelle, Juridisk Tjeneste, Udenrigsministeriet, som befuldmægtiget, og Philippe Martinet, af Det Forenede Kongeriges regering ved Richard Plender, QC, og Philippa Watson og af Kommissionen ved Jean-Claude Séché, Kommissionens Juridiske Tjeneste, som befuldmægtiget,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 16. september 1997,

afsagt følgende

Dom

- 1 Ved dom af 25. april 1996, indgået til Domstolen den 9. maj 1996, har Luxembourg Cour de cassation i medfør af EF-traktatens artikel 177 forelagt to præjudicielle spørgsmål vedrørende fortolkningen af traktatens artikel 59 og 60.

- 2 Disse spørgsmål er blevet rejst under en sag mellem den luxembourgiske statsborger Raymond Kohll og Union des caisses de maladie (sygekassernes sammenlutning, herefter »UCM«), som Kohll er tilsluttet, vedrørende en anmodning om, at der af en læge, der er etableret i Luxembourg, gives tilladelse til, at Kohll's mindreårige datter kan modtage en behandling hos en specialtandlæge, der er etableret i Trier (Tyskland).
- 3 Ved afgørelse af 7. februar 1994, og efter at det lægelige kontrolorgan for den sociale sikring havde afgivet en negativ udtalelse, blev denne anmodning afslået dels, fordi den påtænkte behandling ikke var uopsættelig, dels fordi den kunne gives i Luxembourg. Denne afgørelse blev bekræftet af UCM's bestyrelse ved en afgørelse af 27. april 1994.
- 4 Kohll indbragte en klage over dette afslag for Conseil arbitral des assurances sociales (voldgiftsretten for den sociale sikring), idet han gjorde gældende, at de anførte bestemmelser var i strid med traktatens artikel 59. Klagen blev afvist ved afgørelse af 6. oktober 1994.
- 5 Kohll indankede denne afgørelse for Conseil supérieur des assurances sociales (overvoldgiftsretten for den sociale sikring), som ved dom af 17. juli 1995 stadfæstede den anfægtede afgørelse under henvisning til, at artikel 20 i den luxembourgiske lov om social sikring og artikel 25 og 27 i UCM's vedtægter var i overensstemmelse med Rådets forordning (EØF) nr. 1408/71 af 14. juni 1971 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere, selvstændige erhvervsdrivende og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet (som ændret og ajourført ved Rådets forordning (EF) nr. 118/97 af 2.12.1996, EFT 1997 L 28, s. 1).
- 6 Det fremgår af artikel 20, første afsnit, i loven om social sikring, som ændret ved lov af 27. juli 1992, der trådte i kraft den 1. januar 1994, at de sikrede, bortset fra en uopsættelig behandling, der modtages i tilfælde af sygdom eller ulykke i udlandet, ikke kan underkaste sig behandling i udlandet eller benytte et behand-

lingscenter eller et center, der leverer hjælpemidler, i udlandet, medmindre der er indhentet forhåndstilladelse fra det kompetente sociale sikringsorgan.

- 7 Betingelserne for tilladelsen og de nærmere regler for meddelelse af denne er fastsat i artikel 25, 26 og 27 i UCM's vedtægter, i den version der trådte i kraft den 1. januar 1995. Artikel 25 bestemmer nærmere, at tilladelsen ikke kan gives for ydelser, der ikke kan godtgøres efter de nationale bestemmelser. Artikel 26 bestemmer, at behandlinger, der er omfattet af en behørig tilladelse, betales af forsikringen på grundlag af de satser, der gælder for de socialt sikrede i den stat, hvor behandlingen finder sted. Det følger endelig af artikel 27, at tilladelsen først meddeles efter en lægelig kontrol samt efter indgivelse af en skriftlig ansøgning, der indgives af en læge, som er etableret i Luxembourg, og hvori anføres den læge eller det hospital, som den sikrede henvises til, samt de omstændigheder og hensyn, som gør det umuligt at gennemføre den pågældende behandling i Luxembourg.

- 8 Artikel 22 i forordning nr. 1408/71 bestemmer bl.a.:

»1. En arbejdstager eller selvstændig erhvervsdrivende, som opfylder de i den kompetente stats lovgivning foreskrevne betingelser for ret til ydelser, i givet fald ved iagttagelse af bestemmelserne i artikel 18, og:

...

- c) som af den kompetente institution får tilladelse til at rejse til en anden medlemsstat for der at få den efter hans tilstand fornødne behandling,

har ret til:

- i) naturalydelser, der for den kompetente institutions regning ydes af opholds- eller bopælsstedets institution efter den lovgivning, der gælder for denne institution, som om han var forsikret dér, dog således at det tidsrum, for hvilket disse ydelser kan udredes, afhænger af den kompetente stats lovgivning

- ii) kontantydelse, der udbetales af den kompetente institution efter den for denne institution gældende lovgivning. Efter aftale mellem den kompetente institution og opholds- eller bopælsstedets institution kan disse ydelser dog udbetales af den sidstnævnte institution for den førstnævnte institutions regning efter bestemmelserne i den kompetente stats lovgivning.

2. ...

Den i stk. 1, litra c), krævede tilladelse kan ikke nægtes, når den pågældende behandling er opført under de ydelser, der er fastsat i lovgivningen i den medlemsstat, hvor den pågældende er bosat, og såfremt denne behandling under hensyn til den pågældendes aktuelle helbredstilstand og udsigterne for sygdommens udvikling ikke kan ydes inden for den frist, der normalt er nødvendig for at opnå denne behandling i den medlemsstat, hvor han er bosat.

3. Bestemmelserne i stk. 1 og 2 finder tilsvarende anvendelse på en arbejdstagers eller en selvstændig erhvervsdrivendes familiemedlemmer.

...«

- 9 Kohll indgav en appel til prøvelse af dommen fra Conseil supérieur des assurances sociales, hvorunder han navnlig fremførte det klagepunkt mod denne, at den kun havde taget stilling til lovligheden af de nationale bestemmelser under hensyn til forordning nr. 1408/71, men ikke under hensyn til traktatens artikel 59 og 60.
- 10 Cour de cassation fastslog, at dette klagepunkt rejste et spørgsmål om fortolkning af fællesskabsretten, og den har herefter besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende to præjudicielle spørgsmål:
- »1) Skal artikel 59 og 60 i traktaten om oprettelse af EØF fortolkes således, at de er til hinder for bestemmelser, hvorefter forsikringsdækning af godtgørelsesberettigede ydelser er betinget af en tilladelse fra den forsikredes sociale sikringsorgan, såfremt ydelserne udføres i en anden medlemsstat end den forsikredes bopælsstat?
- 2) Skal dette spørgsmål besvares anderledes, såfremt bestemmelserne har til formål at opretholde en almindelig adgang til en stabil læge- og hospitalstjeneste i et bestemt geografisk område?«
- 11 Med disse spørgsmål, som skal behandles under ét, ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om traktatens artikel 59 og 60 er til hinder for anvendelsen af bestemmelser om social sikring som de i hovedsagen omhandlede.
- 12 Kohll har gjort gældende, at traktatens artikel 59 og 60 er til hinder for sådanne nationale bestemmelser, hvorefter der kræves en tilladelse fra den sikredes sociale sikringsinstitution som betingelse for godtgørelse efter satsene i den stat, hvor den pågældende er forsikret, af tandplejeydelser fra en specialtandlæge, der er etableret i en anden medlemsstat.

- 13 UCM, den luxembourgiske og den græske regering samt Det Forenede Kongeriges regering har anført, at de nævnte bestemmelser ikke finder anvendelse, eller subsidiært, at de ikke er til hinder for opretholdelsen af de i hovedsagen omhandlede bestemmelser. Den tyske, franske og østrigske regering er af samme opfattelse vedrørende dette sidste punkt.
- 14 Kommissionen har gjort gældende, at de omhandlede bestemmelser udgør en hindring for den frie udveksling af tjenesteydelser, men at de under visse omstændigheder kan være berettigede ud fra tvingende almene hensyn.
- 15 Under hensyn til de afgivne indlæg skal der herefter først tages stilling til spørgsmålet, hvorvidt princippet om fri bevægelighed finder anvendelse inden for den sociale sikring, derefter til spørgsmålet om betydningen af forordning nr. 1408/71 og endelig til spørgsmålet om anvendelsen af bestemmelserne om den frie udveksling af tjenesteydelser.

Anvendelsen af det grundlæggende princip om fri bevægelighed inden for den sociale sikring

- 16 Den luxembourgiske og den græske regering samt Det Forenede Kongeriges regering har gjort gældende, at de i hovedsagen omhandlede bestemmelser ikke er omfattet af fællesskabsbestemmelserne om den frie udveksling af tjenesteydelser, for så vidt som de vedrører den sociale sikring, og at de derfor alene skal bedømmes under hensyn til artikel 22 i forordning nr. 1408/71.
- 17 Det skal indledningsvis understreges, at det følger af fast retspraksis, at fællesskabsretten ikke begrænser medlemsstaternes kompetence til selv at udforme deres sociale sikringsordninger (dom af 7.2.1984, sag 238/82, Duphar m.fl., Sml. s. 523, præmis 16, og af 17.6.1997, sag C-70/95, Sodemare m.fl., Sml. I, s. 3395, præmis 27).

- 18 I mangel af en harmonisering på fællesskabsniveau tilkommer det følgelig hver medlemsstat i lovgivningen dels at fastsætte vilkårene for retten eller forpligtelsen til at blive tilsluttet en social sikringsordning (dom af 24.4.1980, sag 110/79, Coonan, Sml. s. 1445, præmis 12, og af 4.10.1991, sag C-349/87, Paraschi, Sml. I, s. 4501, præmis 15), dels de betingelser, som en person skal opfylde for at være berettiget til ydelser (dom af 30.1.1997, forenede sager C-4/95 og C-5/95, Stöber og Piosa Pereira, Sml. I, s. 511, præmis 36).
- 19 Som generaladvokaten har anført i punkt 17-25 i forslaget til afgørelse, skal medlemsstaterne imidlertid overholde fællesskabsretten ved udøvelsen af denne kompetence.
- 20 Domstolen har således fastslået, at visse tjenesteydelsers særlige beskaffenhed ikke kan bevirke, at disse aktiviteter ikke omfattes af det grundlæggende princip om fri udveksling (dom af 17.12.1981, sag 279/80, Webb, Sml. s. 3305, præmis 10).
- 21 Den omstændighed, at de i hovedsagen omhandlede nationale bestemmelser vedrører den sociale sikring, kan følgelig ikke udelukke anvendelsen af traktatens artikel 59 og 60.

Betydningen af forordning nr. 1408/71

- 22 UCM og den luxembourgske regering har anført, at artikel 22 i forordning nr. 1408/71 fastslår princippet om, at der kræves en forhåndstilladelse til enhver behandling i en anden medlemsstat. Såfremt de nationale bestemmelser om betaling for ydelser, der er modtaget i udlandet, anfægtes, rejses der hermed spørgsmål om gyldigheden af den tilsvarende bestemmelse i forordning nr. 1408/71.

- 23 Kohll har under sagens behandling ved Domstolen anført, at han har anmodet UCM om godtgørelse af det beløb, som han havde været berettiget til, såfremt behandlingen var blevet foretaget af den eneste specialist, der fandtes i Luxembourg på tidspunktet for de faktiske omstændigheder.
- 24 UCM har vedrørende dette sidste punkt anført, at princippet om, at satserne inden for den sociale sikring udgør en enhed, ganske vist er overholdt, hvis den luxembourgske sats fandt anvendelse, men UCM gør gældende, at den ifølge forordning nr. 1408/71 er pligtig at godtgøre udgifterne efter de gældende satser i den stat, hvor ydelsen er blevet udført.
- 25 Det skal i den forbindelse bemærkes, at den omstændighed, at en national foranstaltning eventuelt kan være i overensstemmelse med en bestemmelse i den afledte ret — i nærværende sag artikel 22 i forordning nr. 1408/71 — ikke bevirker, at foranstaltningen ikke er omfattet af traktatens bestemmelser.
- 26 Endvidere bemærkes, at artikel 22, stk. 1, i forordning nr. 1408/71, således som generaladvokaten har anført i punkt 55 og 57 i forslaget til afgørelse, har til formål at gøre det muligt for den sikrede, som af den kompetente institution får tilladelse til at rejse til en anden medlemsstat for dér at få den efter hans tilstand fornødne behandling, at modtage naturalydelse ved sygdom for den kompetente institutions regning, men efter lovgivningen i den stat, hvor ydelserne leveres, navnlig når rejsen bliver nødvendig på grund af den sikredes helbredstilstand, og uden at dette påfører ham yderligere udgifter.
- 27 Derimod må det fastslås, at artikel 22 i forordning nr. 1408/71, når bestemmelsen fortolkes under hensyn til sit formål, ikke indeholder regler om — og følgelig på ingen måde er til hinder for — godtgørelse fra medlemsstaterne efter de gældende satser i den kompetente stat af de udgifter, der er opstået i anledning af en behandling, der er ydet i en anden medlemsstat, selv om der ikke foreligger en forhåndstilladelse.

- 28 Det skal følgelig undersøges, om nationale bestemmelser som dem, der er omtvistet i hovedsagen, er forenelige med traktatens bestemmelser om den frie udveksling af tjenesteydelser.

Anvendelsen af bestemmelserne om den frie udveksling af tjenesteydelser

- 29 Sagen for den forelæggende ret vedrører en behandling, der er foretaget uden for hospitalssektoren af en specialtandlæge i en anden medlemsstat. En sådan ydelse, der udføres mod betaling, må anses for en tjenesteydelse efter traktatens artikel 60, som udtrykkeligt omfatter de liberale erhvervs virksomhed.

- 30 Det må herefter undersøges, om bestemmelser som de i hovedsagen omhandlede udgør en hindring for den frie udveksling af tjenesteydelser, og om de i givet fald kan begrundes objektivt.

De restriktive virkninger af de i hovedsagen omhandlede bestemmelser

- 31 Kohll samt Kommissionen har anført, at en ordning, hvorefter forsikringsdækning af godtgørelsesberettigede ydelser ved sygdom efter bestemmelserne i lovgivningen i den stat, hvor den pågældende er forsikret, er betinget af en forhåndstilladelse fra institutionen i denne stat, såfremt ydelserne udføres i en anden medlemsstat, udgør en hindring for den frie udveksling af tjenesteydelser i traktatens artikel 59 og 60's forstand.

- 32 De medlemsstater, som har afgivet indlæg, har derimod anført, at de i hovedsagen omhandlede bestemmelser hverken har til formål eller til følge at begrænse den frie udveksling af tjenesteydelser, men blot fastsætter de nærmere betingelser for godtgørelse af udgifter som følge af sygdom.
- 33 Der skal i denne forbindelse mindes om, at det følger af Domstolens faste praksis, at traktatens artikel 59 er til hinder for anvendelse af nationale bestemmelser, som bevirker, at levering af tjenesteydelser mellem medlemsstater bliver vanskeligere end levering af tjenesteydelser internt i en medlemsstat (dom af 5.10.1994, sag C-381/93, Kommissionen mod Frankrig, Sml. I, s. 5145, præmis 17).
- 34 Selv om de nationale bestemmelser, der er omhandlet i hovedsagen, ganske vist ikke fratager de sikrede muligheden for at benytte en tjenesteyder, der er etableret i en anden medlemsstat, stiller de dog krav om forhåndtilladelse som betingelse for godtgørelse af udgifter, der er afholdt i denne stat, og udelukker, at en sådan godtgørelse ydes til de sikrede, der ikke har denne tilladelse. For så vidt angår udgifter, der afholdes i den stat, hvor den pågældende er forsikret, stilles der imidlertid ikke krav om en sådan tilladelse.
- 35 Sådanne bestemmelser afholder følgelig de socialt sikrede fra at benytte tjenesteydelser på sundhedsområdet fra personer, der er etableret i en anden medlemsstat, og udgør såvel for disse som for deres patienter en hindring for den frie udveksling af tjenesteydelser (jf. dom af 31.1.1984, forenede sager 286/82 og 26/83, Luisi og Carbone, Sml. s. 377, præmis 16, og af 28.1.1992, sag C-204/90, Bachmann, Sml. I, s. 249, præmis 31).
- 36 Det må følgelig undersøges, hvorvidt en ordning som den, der omhandles i hovedsagen, kan være objektivt begrundet.

Begrundelserne for de i hovedsagen omhandlede bestemmelser

- 37 UCM og regeringerne for de medlemsstater, der har afgivet indlæg, har anført, at den frie udveksling af tjenesteydelser ikke er ubetinget, og at hensynet til at styre udgifterne på sundhedsområdet må tages i betragtning. Kravet om en forhåndstilladelse er det eneste effektive og mindst indgribende middel til at styre udgifterne på sundhedsområdet og til at opretholde den budgetmæssige ligevægt i den sociale sikringsordning.
- 38 Ifølge UCM, den luxembourgiske regering samt Kommissionen er risikoen for at skade den økonomiske ligevægt i den sociale sikringsordning, hvis formål er at opretholde en stabil læge- og hospitalstjeneste, som alle, der er tilsluttet ordningen, har adgang til, et tvingende alment hensyn, der kan begrunde begrænsninger i den frie udveksling af tjenesteydelser.
- 39 Kommissionen har herved anført, at et afslag fra de nationale myndigheder på at meddele forhåndstilladelsen skal være begrundet med en virkelig, faktisk risiko for indgreb i den økonomiske ligevægt i den sociale sikringsordning.
- 40 Vedrørende dette sidste punkt har Kohll anført, at den luxembourgiske sociale sikringsinstitutions budget bærer de samme økonomiske byrder, hvad enten han benytter en luxembourgsk specialtandlæge eller en specialtandlæge, der er etableret i en anden medlemsstat, for han har anmodet om, at udgifterne til lægebehandling godtgøres med den i Luxembourg anvendte sats. De i hovedsagen omhandlede bestemmelser kan følgelig ikke begrundes med henvisning til hensynet til at styre udgifterne på sundhedsområdet.

- 41 Det skal hertil bemærkes, at formål af rent økonomisk art ikke kan begrunde en begrænsning af det grundlæggende princip om fri udveksling af tjenesteydelser (jf. i denne retning dom af 5.6.1997, sag C-398/95, SETTG, Sml. I, s. 3091, præmis 23). Det kan dog ikke udelukkes, at en risiko for et alvorligt indgreb i den sociale sikringsordnings økonomiske ligevægt kan udgøre et tvingende alment hensyn, som kan berettige en sådan begrænsning.
- 42 Det må imidlertid fastslås, at i modsætning til hvad såvel UCM som den luxembourgske regering har hævdet, ville godtgørelse af udgifter til tandbehandling, som er udført i en anden medlemsstat, i henhold til satsene i den stat, hvor den pågældende er sikret, ikke have væsentlig betydning for finansieringen af den sociale sikringsordning.
- 43 Den luxembourgske regering har endvidere som begrundelser henvist til hensynet til at beskytte den offentlige sundhed og har for det første gjort gældende, at de i hovedsagen omhandlede bestemmelser er nødvendige for at sikre kvaliteten af de lægelige ydelser, som for så vidt angår personer, der rejser til en anden medlemsstat, kun kan kontrolleres på tidspunktet for indgivelsen af ansøgningen om tilladelse, og for det andet, at den luxembourgske sygesikringsordning har til formål at sikre en stabil læge- og hospitalstjeneste, som alle de sikrede har adgang til.
- 44 Kohll har heroverfor anført, at der ikke er noget videnskabeligt grundlag for at antage, at de behandlinger, der gennemføres i Luxembourg, giver bedre resultat, når henses til, at der vedrørende udøvelse af lægevirkosomhed er indført gensidig anerkendelse mellem medlemsstaterne. Han har endvidere gjort gældende, at anbringendet om en stabil læge- og hospitalstjeneste, som alle har adgang til, først og fremmest må betegnes som et formål af økonomisk art, hvormed det tilsigtes at beskytte UCM's økonomiske midler.

- 45 Det bemærkes indledningsvis, at medlemsstaterne i henhold til EF-traktatens artikel 56 og 66 har adgang til at begrænse den frie udveksling af tjenesteydelser af hensyn til den offentlige sundhed.
- 46 Denne adgang giver dem dog ikke hjemmel til at undtage den offentlige sundhed, forstået som erhvervssektor og med henblik på den frie udveksling af tjenesteydelser, fra anvendelsesområdet for det grundlæggende princip om fri bevægelighed (jf. dom af 7.5.1986, sag 131/85, Gül, Sml. s. 1573, præmis 17).
- 47 Det skal i den forbindelse understreges, at betingelserne for adgang til og udøvelse af virksomhed som læge og tandlæge er blevet reguleret i flere samordnings- eller harmoniseringsdirektiver (jf. Rådets direktiv 78/686/EØF af 25.7.1978 om gensidig anerkendelse af eksamensbeviser, certifikater og andre kvalifikationsbeviser for tandlæger og om foranstaltninger, der skal lette den faktiske udøvelse af retten til etablering og fri udveksling af tjenesteydelser (EFT L 233, s. 1), Rådets direktiv 78/687/EØF af 25.7.1978 om samordning af de administrativt eller ved lov fastsatte bestemmelser om virksomhed som tandlæge (EFT L 233, s. 10) og Rådets direktiv 93/16/EØF af 5.4.1993 om fremme af den frie bevægelighed for læger og gensidig anerkendelse af deres eksamensbeviser, certifikater og andre kvalifikationsbeviser (EFT L 165, s. 1)).
- 48 Det følger af det anførte, at læger og tandlæger, der er etableret i andre medlemsstater, i enhver henseende må antages at frembyde garantier svarende til dem, der ydes af læger og tandlæger, der er etableret på det nationale territorium, for så vidt angår den frie udveksling af tjenesteydelser.
- 49 Følgelig kan bestemmelser som dem, der finder anvendelse i hovedsagen, ikke begrundes med, at det af hensyn til den offentlige sundhed er nødvendigt at sikre kvaliteten af de lægelige tjenesteydelser, der udføres i andre medlemsstater.

- 50 For så vidt angår formålet om at opretholde en stabil læge- og hospitalstjeneste, som alle har adgang til, bemærkes, at selv om dette formål hænger nært sammen med ordningen for finansiering af den sociale sikringsordning, kan det også være omfattet af undtagelserne af hensyn til den offentlige sundhed i henhold til traktatens artikel 56, i det omfang det bidrager til at opnå et højt niveau for beskyttelse af sundheden.
- 51 I den forbindelse bemærkes, at traktatens artikel 56 tillader medlemsstaterne at begrænse den frie udveksling af læge- og hospitalsydelser, i det omfang opretholdelse af behandlingsmuligheder eller en lægelig kompetence på det nationale territorium er væsentlig for den offentlige sundhed eller endog for befolkningens overlevelse (jf. for så vidt angår begrebet offentlig sikkerhed i traktatens artikel 36's forstand dom af 10.7.1984, sag 72/83, Campus Oil m.fl., Sml. s. 2727, præmis 33-36).
- 52 Det må imidlertid fastslås, at hverken UCM eller regeringerne for de medlemsstater, der har afgivet indlæg, har godtgjort, at de i hovedsagen omtvistede bestemmelser var nødvendige med henblik på at sikre en stabil læge- og hospitalstjeneste, som alle har adgang til. Ingen af parterne, der har afgivet indlæg, har gjort gældende, at bestemmelserne var nødvendige for at opretholde behandlingsmuligheder eller en nødvendig lægelig kompetence på det nationale territorium.
- 53 Det må følgelig konkluderes, at de i hovedsagen omhandlede bestemmelser ikke er begrundet af hensyn til den offentlige sundhed.
- 54 De stillede spørgsmål skal herefter besvares med, at traktatens artikel 59 og 60 er til hinder for nationale bestemmelser, hvorefter der kræves en tilladelse fra den sikredes sociale sikringsinstitution som betingelse for godtgørelse efter satsene i den stat, hvor den pågældende er forsikret, af tandplejeydelser fra en specialtandlæge, der er etableret i en anden medlemsstat.

Sagens omkostninger

- 55 De udgifter, der er afholdt af den luxembourgske, den tyske, den græske, den franske og den østrigske regering samt af Det Forenede Kongeriges regering og af Kommissionen, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke erstattes. Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN

vedrørende de spørgsmål, der er forelagt af Luxembourgs Cour de cassation ved dom af 25. april 1996, for ret:

EF-traktatens artikel 59 og 60 er til hinder for nationale bestemmelser, hvorefter der kræves en tilladelse fra den sikredes sociale sikringsinstitution som betingelse for godtgørelse efter satserne i den stat, hvor den pågældende er forsikret, af tandplejeydelser fra en specialtandlæge, der er etableret i en anden medlemsstat.

Rodríguez Iglesias

Gulmann

Ragnemalm

Wathelet

Mancini

Moitinho de Almeida

Kapteyn

Murray

Edward

Puissochet

Hirsch

Jann

Sevón

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 28. april 1998.

R. Grass

Justitssekretær

G. C. Rodríguez Iglesias

Præsident